

Sajtóközlemény

Luxembourg, 2018. március 20.

Európai Számvevőszék: Az Európai Unió által támogatott köz-magán társulások (PPP) számos hiányosság és kevés előny jellemzi

Az Európai Számvevőszék új jelentése szerint közfinanszírozású infrastruktúra létrehozásánál az uniós társfinanszírozásban részesülő köz-magán társulások (PPP) nem tekinthetők gazdaságilag életképes opciónak. A vizsgált PPP-ket számos hiányosság jellemezte, míg kevés előnnyel jártak: ez 1,5 milliárd euró összegű nem hatékony és nem eredményes kiadáshoz vezetett. Sok esetben csökkent az értékarányosság és az átláthatóság is, elsősorban az egyértelmű szakpolitika és stratégia hiánya, a nem megfelelő elemzés, a PPP-k mérlegen kívüli tételként történő szerepeltetése és a kiegyensúlyozatlan kockázatmegosztás miatt.

2000 és 2014 között 84 PPP részesült – a 29,2 milliárd eurós teljes projektköltségből – 5,6 milliárd euró összegű uniós támogatásban. A számvevők 12 uniós társfinanszírozású projektet értékelték Franciaországban, Görögországban, Írországban és Spanyolországban, a közúti közlekedés, illetve az információs és kommunikációs technológia (IKT) területén. A projektek összköltsége 9,6 milliárd euró volt, ebből uniós hozzájárulás 2,2 milliárd. A számvevők általában azt állapították meg, hogy a PPP-k révén a közsférabeli szervezetek egyetlen eljárással valósíthattak meg nagyméretű infrastrukturális beruházásokat, ugyanakkor megnőtt az elégtelen verseny kockázata, ami gyengítette az ajánlatkérő szervek tárgyalási pozícióját.

Ráadásul a vizsgált PPP-k többségénél a kivitelezés során a hatékonyság jelentős hiánya volt megfigyelhető. Kilenc befejezett projekt közül hétnél (összes projektköltség: 7,8 milliárd euró) esetenként akár 52 hónapos késés és jelentős költségnövekedés is előfordult.

„A Görögországban és Spanyolországban vizsgált öt autópálya közel 1,5 milliárd eurónyi – közforrásból származó – többletköltséggel volt csak befejezhető, és ennek kb. 30%-át (422 millió euró) az Unió biztosította – nyilatkozta Oskar Herics, a jelentésért felelős számvevőszéki tag. – A potenciális előnyök megvalósításának szempontjából ennek az összegnek a felhasználása nem volt eredményes.”

Görögországban (amely a teljes összeg, azaz 3,3 milliárd euró 59%-ával messze a legtöbb uniós hozzájárulásban részesül) a három vizsgált autópálya kilométerenkénti költsége erőteljesen, akár 69%-kal is

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről. A jelentés teljes szövege itt tölthető le: www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – szóvivő

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – sajtófelelős

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

megnőtt, míg a projektek hatókörét jelentősen, akár 55%-kal is csökkentették. E nem eredményes kiadás fő okai ezek voltak: a PPP-szerződések újratárgyalása fedezendő költségekkel járt; a közsférabeli partner hiányosan készítette elő a projekteket; főképpen pedig túl korán kötötték meg a szerződéseket a magán koncessziós jogosultakkal, még mielőtt a vonatkozó kérdésekre megoldást találtak volna.

A számvevők megállapítása szerint az előzetes elemzések túl optimista forgatókönyvekkel számoltak. Emiatt a kihasználtság aránya akár 69%-kal (Írország, IKT), illetve 35%-kal (Spanyolország, autópályák) is alacsonyabbnak bizonyult az előrejelzettnél. A vizsgált projektek legtöbbször úgy esett a választás a köz-magán társulásra, hogy előzőleg nem készült összehasonlító elemzés az alternatívákról, így nem volt bizonyítva, hogy csakugyan a PPP biztosította a legkedvezőbb ár-érték arányt és a közérdek védelmét.

Gyakran fordult elő, hogy a köz- és magánpartnerek közötti kockázatmegosztás nem volt megfelelő, koherens és eredményes, a magánpartner kockázati tőkéjének magas arányú (akár 14%-os) megtérülése pedig nem mindig állt arányban a viselt alacsony kockázattal. Ráadásul a hat vizsgált IKT-projekt többsége a technológia gyors változása miatt kevésbé volt összeegyeztethető azzal, hogy a szerződések hosszú távra szóltak.

A számvevők szerint a PPP útján történő finanszírozás új követelményeket támaszt és bizonytalanságot is kelt. Amikor a PPP-re esett a választás, ebben fontos tényező volt, hogy a PPP-projektek mérlegen kívüli tételként is rögzíthetők. A 12 vizsgált PPP-projektből ötöt (teljes projektköltség: 7,9 milliárd euró) eredetileg mérlegen kívüli tételként rögzítették. Ez a gyakorlat növeli a negatív mellékhatások kockázatát.

A PPP-projektek sikeres végrehajtásához megfelelő intézményi és jogszabályi keretekre és jelentős igazgatási kapacitásra van szükség, ami jelenleg csak kevés uniós tagállamban áll rendelkezésre. A felkeresett tagállamok nem dolgoztak ki egyértelmű szakpolitikát és stratégiát a PPP alkalmazására nézve. Ez a helyzet nem felel meg az Unió azon céljának, hogy az uniós források mind nagyobb része esetében kerüljön sor vegyes finanszírozású (ezen belül PPP) projektek végrehajtására.

A számvevők egy sor ajánlást fogalmaznak meg mind a Bizottság, mind a tagállamok számára. Elsősorban a következőket:

- mindaddig, amíg a megállapított problémák nem rendeződnek, ne ösztönözzék a PPP intenzívebb és szélesebb körű alkalmazását;
- enyhítsék azt a pénzügyi hatást, amely a késedelmek és újratárgyalások miatt éri a PPP-projekteknek a közsférabeli partnerre háruló költségeit;
- akkor válasszák a PPP-t, ha megbízható összehasonlító elemzések szerint az a legjobb beszerzési opció;
- biztosítsák a szükséges adminisztratív kapacitást, és az uniós támogatású PPP-projektek sikeres végrehajtásához dolgozzanak ki egyértelmű szakpolitikákat és stratégiákat;
- a PPP-projektek eredményességének növelése érdekében tökéletesítsék az uniós kereteket, hogy a PPP mint lehetőség megválasztása mögött értékarányossági megfontolás álljon.

A szerkesztők figyelmébe

Az 1990-es évek óta az Unióban 1749, összesen 336 milliárd eurós összértékű PPP-projektet valósítottak meg. A legtöbb PPP-projektet a közlekedés területén hajtották végre. 2016-ban a teljes év beruházásainak egyharmada erre a területre irányult, megelőzve az egészségügyet és az oktatást.

Uniós forrásokat azonban mind a mai napig viszonylag keveset szántak PPP-k támogatására, noha az Európai Bizottság már évek óta ösztönzi ezek alkalmazását. 2000-tól 2014-ig 84 PPP részesült – a 29,2

milliárd eurós teljes projektköltségből 5,6 milliárd euró összegű – uniós támogatásban. A 2000–2014-es időszak uniós támogatású PPP-projektjei összköltségének mintegy 70%-a (29,2 milliárd euróból 20,4 milliárd), illetve a PPP-projektekre nyújtott uniós hozzájárulás 71%-a (5,6 milliárd euróból 4,0 milliárd) a kiválasztott tagállamokra irányult.

A PPP-k legfőbb uniós finanszírozási forrását a strukturális alapok és a Kohéziós Alap vissza nem térítendő támogatásai jelentették (a 84 projektből 67 esetében). A Bizottság 17 további PPP-t finanszírozott pénzügyi eszközök révén, sok esetben az Európai Beruházási Bankkal (EBB) együttműködve.

2015 óta az ESBA (a Bizottság és az EBB közös kezdeményezése) keretében is történt PPP-projektfinanszírozás. A 2017 júniusáig jóváhagyott 224 projektből 18-at jelöltek meg mint PPP-projektet.

A „Köz-magán társulások az Európai Unióban: széles körben tapasztalhatóak hiányosságok, kevés előny valósult meg” című, 9/2018. sz. számvevőszéki különjelentés 23 uniós nyelven elérhető a Számvevőszék honlapján (eca.europa.eu).